

Możliwość współdziałania polsko-ukraińskiego

ZBRODNIA POD DZIKĄ JABŁONIĄ

Willie „poprawia” prokuratora

BRONI SIĘ SPRYTNI I ZE SWADĄ, JAKIEJ SIĘ PO NIM
NIE SPODZIEWANO

SOMERVILLE, 24 listopada. — Willie Stevens, stanowiący wczoraj przed sądem w obronie własnej, udowodnił, że dr. Lawrence Runyon nie bardzo się mylił twierdząc wczoraj, że Willie nie jest bynajmniej człowiekiem, upodległym na umyśle. Przeciwnie, zeznania jego istotnie przyczynić się mogą do zmycia krwawej plamy z „klanu Stevensów” niż wszystkie dotychczasowe wysiłki słono opłaconych adwokatów. Mówiono w sali sądowej po jego zeznaniach, które trwały półtorę przeszło godzinę, że „trudno o lepszego świadka”. Istotnie nie było dotąd świadka, któryby w tak skutecznym sposób „w kozi róg zapędził” energicznego i obrotnego go oskarżyciela. Willie mówił spokojnie, słodko, z dobrodusznym humorem, doskonałą literką angielską, co było dla sali zupełnie niespodzianką po tym wszystkim, co się mówiło i pisało o jego zupełnym krytycyzmie. W kilku momentach udało mu się podobno wywołać wrzenie, że to nie on ale oskarżyciel skłócał na umyśle. —

PODNECENIE UMYŚLU W BUKARESZCIE

Choroba króla i nagły powrót królowej z za oceanu
wywołują tysiące domysłów i komentarzy

KSIAŻE KAROL WOLI HUCZNE ZABAWY W PARYŻU,
NIŻ KWASY DOMOWE

Jedni chcą ściągnąć go z powrotem, inni, by dalej się bawili

BUKARESZT, 24 listopada. — Krążą tu najrozmaitsze pogłoski o stosunkach w rodzinie królewskiej, otoczonych tajemnicą i dającą pole do najbardziej sensacyjnych domysłów. Cieką cho-
roba króla Ferdynanda, która zmusiła rzekomo królową Marię do przypłynięcia powrotem ze Stanów Zjednoczonych między innymi podobno wspólnie z medycyną, niż z dyplomacją rodziny. Główną przyczyną tej choroby jest podobno niefortunny syn króla Ferdynanda, bynajmniej nie chętny do tronu, karłowaty i podobno huczał bawiący się w Paryżu.

Premier Brătianu wybiera się podobno do Paryża z zamiarem ostatecznego wyperswadowania królowi wszelkich zamiarów co do odzyskania tytułów do korony, jednocześnie przywódca nacjonalistów rumuńskich, profesor Yorga, zrestosunkowany z węgierskimi i włoskimi faszystami, udaje się do Paryża, by namawiać Karola do powrotu. W związku z tem pozostaje podobno i nagły powrót królowej Marii ze Stanów Zjednoczonych. Król Ferdynand cierpi na zapalenie w grubej kielec oddawaną, był chory, gdy królowa puszczała się za morze, a operacja, jeżeli wogóle okaza się potrzebną, nie jest bynajmniej pilną sprawą. Wczoraj król Ferdynand podejmował śniadaniem znakomitą poetę hinduskiego, Rabin-drana-tha Tagore.

LIGA OBRONY ROBOT- NIKÓW-CUDZOZIEMCÓW

Rozpocznie kampanię prze-
dewszystkiem przeciw
billowi Holadaya

NEW YORK, 24 listopada. — W celu rozpoczęcia energicznej kampanii przeciw billowi, przewi-

Anglia ma także swoje „parliery piękności” i w dodatku wielką w tej galii konkurencję. Ryjnia przedstawia panią Earl Carter, która uzyskała w Anglii pierwszą nagrodę piękności.

Dlaczego Moran przyznał się do zbrodni?

ZABÓJCA DASZKIEWICZA ZRZKA SIĘ OBRONY. —
CHCE, BY STRACONO GO JAK NAJPRZEDZIEJ

DZIECKO SPŁONEŁO
PODCAZ POŻARU
W BROOKLYNIE

Strażak, chcąc je uratować,
spadł z drabiny i pokale-
czył się niebezpiecznie

BROOKLYN, 24 listopada. — Podczas pożaru na De Kalb Ave. w Brooklynie, którym spłonęła w pościeli sześciolatka Rita Schatz. Cztery inne osoby w tej-
że rodzinie uległy ciężkim poparzeniom i zostały zabrane do szpitala. Bohaterski strażak, który chciał wynieść dziecko z płonącego domu, pośliznął się na drabinie ratunkowej, spadł i nad-
wyrzucił sobie kręgosłup.

RAKI DAJĄ SIĘ
PRZERABIAĆ NA PO-
CZOCHY JEDWABNE

Ten nowy wynalazek pozwa-
la z odpadków wytwarzać
najdelikatniejsze tkaniny

WASHINGTON, 24 listopada. — Departament Handlowy do-
nosi o nowym wynalazku, który
pозwala ze skorp raków i
krabów wytwarzać jedwab, ni-
czem nie różniący się od najwy-
szych gatunków prawdziwego.
W ten sposób eleganci rakom,
których same nie pięką, będą
zadecydować w przyszłości naj-
piękniejsze pończochy pod sło-
nem.

W PIERWSZYM SZEREGU WŚRÓD NAJLEPSZYCH JEŹDZCÓW ŚWIATA

Polscy kawalerzyści dziś ubiegać się będą o pier-
wszą nagrodę Jockey Club'u

SPODZIEWANY PRZYJAZD POSŁÓW Z WASHINGTONU

Dwaj Francuzi wzięli pierwszą i drugą nagrodę na konkur-
sie hipicznym. — Polak, por. Szosland, wziął trzecią
nagrodę z kolei na swym niezrównanym Reglender

NEW YORK, 24 listopada. — Po raz drugi w ciągu dwóch dni
wystawy na czoło ubiegających
się o szczytne odznaczenia, wy-
sunął się kawalerzysta francuski,
por. Fremmigny. W dniu ot-
warcia wystawy pierwszą nagro-
dę wziął por. de Folongue.
Wobec Europa — gór.
Pomimo logicznych zapisów jeź-
dźców kanadyjskich i amerykań-
skich, na pierwszym miejscu za-
francuzami jest Polak, por. Ka-
zimierz Szosland na swym kas-
zimirze.

NIEMCY ZGODZILI SIĘ NA PERIODYCZNA KONTROLĘ ZBROJNY

Odtąd nie aljanci ale Liga
usłuteczniać będzie nad-
zór nad Niemcami

PARYŻ, 24 listopada. — O-
słgnięte zostało porozumienie
pomiędzy aljantami a Niemcami
w sprawie dalszej kontroli nad
rozbrojeniem Niemiec. Rząd
francuski wyraził zgodę na ut-
rzymywanie kontroli o charakte-
rze nie stałym, uskutecznianej
przez komisję Ligi Narodów w
określonych odstępach czasu.
Rząd niemiecki miał zgodzić się
już na ten sposób załatwienia
tej drażliwej kwestii.

PIĘCIOMILIONOWY ŁADU- NEK SCOTCH WHISKY

Te płynne skarby odkryte
zostały przez celników
pod pokładem niemie-
ckiej brygantyny

NEW YORK, 24 listopada. —
Brygantyna niemiecka Carmen
uleta na pełnym morzu przez
strażę brzegową z wielkim la-
dunkiem wódki, została po re-
wizji przyholowana pod Statu-
s Wolności, gdzie zarzucono kot-
wicę. Podczas rewizji wykryto pod
pokładami obryzmie ilości wód-
ki w ilości 100,000 butelek
Scotch Whiskey, przedstawiają-
cych wartość pięciu milionów
dolarów, według cen w detalicz-
nej sprzedaży.

OBŚADZENIE GRANICY WŁOSKIEJ FASZYSTAMI

Isolacja wewnętrznych wro-
gów w granicach jednej
gminy

RZYM, 24 listopada. — Mus-
solini wysłał oddziały milicji do
pilnowania pasa pogranicznego.
Zwykle stałe, złożone z kara-
binierów niedokładnie spełnia-
jąc swoje zadanie, do których należa-
ły strzelanie do obywateli włoskich,
przedzierających się przez gra-
nicę bez paszportu, jak wymaga-
ła tego nowy dekret w sprawie
wzmocnienia dozoru w strefie
pogranicznej.
B. deputowani komunistyczni,
Benedetti i Salvatore, zostali ska-
żeni na pięć lat przymusowego
pobytu w granicach jednej gmi-
ny. Na podobną „izolację” ska-
żano już dotąd cztery osoby.

KSIEŹNICZKA ILEANA JUŻ NIE BĘDZIE KRÓLOWĄ WĘGERSKĄ

Arcyksięż Albrecht szuka
żony we Włoszech

BUDAPEST, 24 listopada. —
Pretendent do tronu węgierskie-
go arcyksiążę Albrecht Habs-
burg udał się do Rzymu na za-
prośzenie króla Wiktora Ema-
nuela. Według krążących tu po-
głosek, arcyksiążę stara się o rękę
najmłodszej córki króla
włoskiego i pokrzyżował w ten
sposób plany arcyksiążki węgier-
skiej, dążącej do unii Wę-
giel z Rumunią. Arcyksiążę za-
trzymał się w hotelu Majestic
w Rzymie pod przybranym na-
ziskiem hrabiego Lenowary.

Powódł na Tamizie

LONDYN, 24 listopada. — Skut-
kiem niebываłej ulew w końcu
przeszłego tygodnia, Tamiza wy-
stąpiła z brzoze, zalewając par-
ki i ogrody nadbrzeżne w ten
sposób przerażający. Niektóre wio-
szoły z wszystkich stron salane
wodą. Tamy w Hythe pękły pod
naporem wzbierającej fal.

Reorganizacja Ukraińskich Narodowców

Litwa nawiązuje handlowe stosunki w Polsce

Zarządzenia w sprawie wywozu zboża zagranicę
Rząd przeciwko wyższym cenom kukurydzy

KOBIETY POLSKIE ROZPOCZĘŁY AKCJĘ O CYWILNE
ŚLUBY I ROZWODY

OLBRZYMIĘ ZGROMADZENIE W WARSZAWIE
(RADJO „NOWEGO ŚWIATA”)

WARSZAWA, 24 listopada. — Zjazd ukraińskich narodowców
we Lwowie zarwał z Petruszewiczem. Do zarządu wszedł Baczyn-
ski i inni umiarkowani Ukraińcy, uznający konieczność pracy
w ramach Rzeczypospolitej. Tam samemu otwarto została możliwość
współdziałania polsko-ukraińskiego.

Znamiennie jest, że Litwa nawiązuje stosunki handlowe
w Polsce, kupując u przemysłowców polskich bezpośrednio narzędzia
rolnicze. Wobec tego, że Litwini dotychczas bójkowali Polskę,
zakupy ich w Polsce mają większe niż zwykle znaczenie.

Komitet ekonomiczny przy Radzie Ministrów, wobec ciągłej
wyżki cen żyta, poleca rządowi zamknięcie wywozu zagranicę,
względnie wprowadzenie cła wywozowego, a nadto znaczy zakup
żyta zagranicą. Komitet również oświadczył się przeciw wyższym
cenom kukurydzy.

„Robotnik” wita z zadowoleniem te projekty zarządzeń, jako
obronę klas pracujących.

Klub postępowych kobiet rozpoczął akcję o racjonalne usta-
wodawstwo małżeńskie. Odbyło się olbrzymie zgromadzenie, na
którem uchwalono rezolucję, domagającą się ślubów cywilnych
i rozwodów, z pozostawieniem dowolności ślubów kościelnych.

We Lwowie zmarł senator Adam, jeden z godniejszych człon-
ków Narodowej Demokracji.

NIEMCY CHCĄ SIĘ OSTATECZNIE WYŁAMAĆ Z POD KONTROLI ALJANTÓW

Nie zgodzą się nawet na dorywczy inspekcję ze strony
komisji genewskiej

NADMIAR KAWALERÓW NA MANHATTANIE

NEW YORK, 24 listopada. —
Według danych statystycznych,
zgromadzonych przez Y. M. C. A. —
New York, a zwłaszcza
Manhattan jest najbardziej „ka-
walerskim” miastem w Stan.
Zjednoczonych. Procent bezżeń-
nych mężczyzn wynosi tu bo-
wien 82 w wieku od 20 do 24
lat i 42 w wieku od 24 do 34
lat, podczas gdy odpowiednio
cyfry przebiegają w innych mi-
astach są 70 i 32. Objawia się to
tem, że metropolia ściągła do sie-
bie z prowincji wielu młodzi-
ków, naprzemiennie szukających
wielkiego powodzenia w wielkim
mieście.

BERLIN, 24 listopada. — O-
statni komunikat francuskiego
ministra spraw zagranicznych,
wyrażający tu jest za dowód, że
Niemcy odwołali swą swobodę
wzajemności w pertraktacjach z al-
jantami z powodu dalszej kont-
roli nad stanem niemieckich sił
zbrojnych. W komunikacie są
jednak, zdaniem dyplomatów z
Wilhelmstrasse, miejsca niewy-
rażone, a zwłaszcza ustęp o „us-
taleniu porządku i form” w
jakich się ma odbywać ta kont-
rola. Komisja kontrolująca ma
odtąd mieć siedzibę w Gene-
wie i stamtąd badać stan zbro-
ji niemieckiej za pośrednic-
twem swych przedstawicieli, wy-
słanych do Niemiec w misji spe-
cjalnej, ile razy zajdzie tego po-
trzeba. Tego ostatniego warun-
ku rząd niemiecki nawet rozpa-
trywać nie chce, a podobno za-
żądał od Belgów, jak angiel-
ski dyplomata gotowi są uznać
niemiecki punkt widzenia za słusz-
ny.

PROCES O ŚMIERĆ DZIECKA

Tockowice zaskarżyły do są-
du chirapraktora, który
leczył ich syna

JERSEY CITY, 24 listopada. —
W Jersey City w sądzie okrę-
gowym toczy się proces wyko-
pany przez rodziców Stefana
Tocko, (14 lat), chirapraktora-
w, który leczył chłopca i jak
twierdzą rodzice, wyprowadził
na tamten świat. Chłopak już
wrócił do zdrowia, gdy zajął
innemu chirapraktorowi. Wczoraj dwaj
lekarze ze szpitala Św. Lukasa
stwierdzili na zdjęciu, że chory
zmarł na wadę serca, przyczyną
której mogły być metody stoso-
wane przez chirapraktora.
Rodzice żądają 10 tysięcy
dolarów odszkodowania za ś-
mierć syna.

Wstąpienie do Komitetów
Im. Piłsudskiego!

DZISIAJ

25

CZWARTEK

Listopad ma 30 dni

KALENDARZYK

Katarzyna i Waleriana

Wypadki Historyczne

W roku 1764-1795 kard. i adyk Stanisława Augusta.

ROGODA

Przepowiednie biura meteorologicznego w Washingtonie głoszą:

Chłódno, pogoda.

Złoty, 193 centów amer. 12c

Bond 5% potrącki ostatek 75%

Bond 6% potrącki ostatek 92%

W roku 1859

POSIEDZENIA

Czwartek

Chór Wanda, lekcyja w Domu Polaków przy Courtlandt Ave. Bronx.

Two Muzyczne Morsusko, lekcyja w Domu Narodowym przy St. Mark's Place.

Sobota

Two Złoczonych Polaków, posiedzenie miesieczne w Domu Narodowym przy St. Mark's Pl.

Two Narajow, posiedzenie miesieczne w Domu Narodowym przy St. Mark's Place.

Bilety na przedstawienia Warszawskiego Teatru Śmiechu

Bilety na przedstawienia Warszawskiego Teatru Śmiechu, które odbędą się w dniu 25-go listopada, w Domu Narodowym, pn. 19-23 St. Mark's Place, New York City, znajdują się w następujących miejscach:

Restauracja Domu Narodowego, 19-23 St. Mark's Place, New York City.

Frank O'Hara, Union Woolen Shop, 127 East 7th Street, New York City.

Central Steamship Agency, 111-115 East 7th Street, New York City.

S. Dec. Restauracja Biadego Orla, 127 East 14th Street, New York City.

B. Marynowski, 325 East 14th St., New York City.

KIEDY WYSTĘPUJĄ POLSCY KAWALERZYŚCI?

CZWARTEK.—10:25 przed południem—10:30 przed południem—2:00 po południu—10:50 wieczór—8:50 wieczór.

PIĄTEK.—10:35 przed południem—1:00 po południu—6:15 po południu—8:00 wieczór.

SOBOTA.—3:20 po południu—9:40 przed południem.

Józef Badawski

Ostatni adres jego był 72 Broom St., Newark, N. J. Proszę odpowiedzieć zaopatrzyć w J. B.—15.

Proszę o podanie adresu

W DOMU NARODOWYM W BRONX

705-7 Courtlandt Avenue, pomiędzy 154 i 155 ul.

DZISIAJ! o godzinie 8 wiecz. DZISIAJ!

odbędzie się jedynie

Występ największego polskiego Siłacza

światowej sławy zapasnika i szampiona Polski

WŁADYSŁAWA MAKSYMIAKA

przy udziale najsilniejszej kobiety na świecie

MARJI MAKSYMIAK

kłora popisywać się będzie swą nadludzką siłą.

Program bardzo interesujący, — składa się z 3 części.

Geny przystępne. — Wszyscy są proszeni.

DO WYDZIAŁU OPIEKI SPOŁECZNEJ „NOWY ŚWIAT” I LIGI KOBIET W NEW YORKU

Ja niżej podpisana proszę o zapisanie moich dzieci na listę zaproszonych na Choinkę dla biednych dzieci.

Mam .... (ile) dzieci

Dziewczynkę

Chłopca lat .....

Potrzebują .....

(Wymień czego najbardziej potrzebują).

Blisze szczegóły i dokładny adres: .....

Wyciąć, wypełnić i wysłać do Nowego Świata adresując:

WŁÓCZGA

c/o Nowy Świat, 24 Union Square, New York City

OBRAZKI NOWOJORSKIE

codziennie znikają WŁÓCZGA

Adres: „Włóczęga” c. o. „Nowy Świat” 2: Union Square

Zaproszony zostalem do przyjaciela na uroczystość Dnia Dziekczynienia.

Przyjeżdżał mi domowi mi w sekrecie ze ma doskonałą wódkę i indyka bardzo tułatego. Zapowiada również swoje towarzystwo i sporo „fun”.

Kogoby takie atrakcje nie skłoniły do spędzenia wieczoru u niego? Obiecałem, że przyjdę i wybieram się.

W międzyczasie zwiedziłem mniej więcej towarzystwo rodziny Daszkiewiczów. Widziałem siedmiomiesięczną Głorję, dziesięć-letnią, widziałem dwójce dzieci i pania Daszkiewiczów, odczołowaną od wieczora.

Jakże inaczej wyglądała wiadomości zamieszczone w gazecie, gdzie się czyta słowa—tylko słowa w porównaniu z wrażeniami jakie się odnosi, gdy się na własne oczy widzi te „Obrazki”.

Od czasu gdy ręce me spoczęły na głowie tego dziecka przesładuje mnie wiara ponura, mam przed sobą obraz jego życia, przyszłości, walk i może głodu.

Widzę je oczyma duszy, które odzwierciedla w mej wyobraźni rzeczywistość. Współczuję z nim, bo same słowo „sterczo” wywołuje uczucia, które kojarzą wspomnienia i doświadczenia kilku lat pracy w żużlach życia, gdzie kwiaty przydrożne wiedzą, a życie bez radości mija.

W tej chwili, gdy do pisania tych „Obrazków” zasiadłem, telefonowano po mnie z Brooklyna. Znowu wypadek. Ojciec umarł przed dwoma tygodniami, a wczoraj życie zakończyła matka osierociwszy dwoje dzieci.

Postanowiłem pójść tam natychmiast i powiadomiłem przyjaciela, aby na mnie z wieczora nie czekał.

Diabliaby mnie wesołość i smaczne przekąski skoro wiem, że w tej właśnie chwili rodzą się, które widziałem, przetraceni straszemu w oczy zagładają.

Nie znaczący to, abyśmy się wszyscy smucili. Nie! Żyć wesoło! zabawy-wszystkim tym, którzy bawić się mogą i mają za co dziękować opatrności w Dniu Dziekczynienia.

Ja zaś wolę myślać i sercem był przy tych, którzy dzisiaj radości żadnej nie mają. Postaramy się o skromną ucztę dla dzieci w Ochronce. Uczymy ich wdzięczności do Polaków, którzy się nimi opiekują, chcemy, aby wiedzieli że im lepiej dzisiaj na świecie dzięki ofiarności rodaków.

Na tem miejscu i z okazji

NOWOJORSKIE DZIEJE GRZECZU

Przyjeżdżał ma więcej prosił, że rano dla Katarzyny Denino, dziewczę-koch, która strzeliła swego wuja Lu'gi Fi-no, jaki ją zgwałcił gdy miała lat dwanaście, a następnie opo-

Ofiara ludzkiej namiętności, trzytyletni Albert Facio, syn pani Denino, która strzeliła swego wuja, ojca małego Facio.

wiedział jej mężowi i znajomym o jej przeszłości.

Rocco Denino, mąż dziewczyny, który był ją wypędził ze swego domu w Evanston, Ill. przyjechał do New Yorku, aby pomóc swej polowicy.

Okladający on, że gdy tylko Katarzyna zostanie uwolniona

Dnia Dziekczynienia składam Wam serdeczne podziękowanie za współpracę która umożliwiła mi wykonanie pracy tak ciężkiej i poważnej. Tem bardziej dzisiaj odczuwam wdzięczność za te współpracę, iż czeka nas ogrom jeszcze większy.

Wszak z dniem każdym poproszę się lista naszym dzieci, z każdym dniem wzrasta nasz legion opuszczonych dzieci z każdym dniem na wzmożoną współpracę i ofiarności od Was będzie muszę.

Bawcie się więc dobrze i wesoło. Rodaci! więcej służmy społeczeństwu i otoczeniu niż smutkiem.

Zebranie Unijne

Znany organizator Amalgamated Workers, Krysztal będzie przemawiał w sprawach robotniczych w Domu Narodowym Rosyjskim, na 315 E. 10th St. w New Yorku, o godzinie 8mej wieczór.

Odbędzie się również zebranie lokalu Nr. 103 i sekcji „B.” Obecność wszystkich członków i osób zainteresowanych konieczna. KOMITET.

NEKROLOGIA

JÓZEF MĄRKIEWICZ

Po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zmarł si z tym światem 73-letni Józef Mąrkiewicz, zamieszkały pn. 259 East 14th St., pozostawiając w nieustoiym żalu dość liczne rodziny.

Zmarł był synem Stanisława i Domicieli Mąrkiewiczów i urodził się w Polsce.

Wyprowadzenie zwłok odbyło się z domu żałoby na cmentarz św. Rajmunda w Westchester przy licznym udziale krewnych i znajomych nieboszczyka.

Niech mu ziemia lekka będzie!

Józef i Paweł Plichowice pochodzący z Głogowa, powiat Rzeszów, mieszkali przedtem w Detroit, Mich. Poszukuje ich siostra. W odpowiedzi odwoływać się na Nr. 11-P.

40 ROCZNY

WIELKI

BAL JESIENNY

Tow. Dram. Bratniej Pomocy

„Gwiazda Wolności”

odbędzie się

w Sobotę, 27 listopada

W DOMU NARODOWYM

19-23 St. Marks Place

New York

Do tańców przygrywać będzie

znana orkiestra M. Stopyra

Liczne niespodzianki i rozrywki, które zaimują i zadowolnią nawet najwybredniejszych.

Początek o godzinie 8 wieczór.

Bilety po 75 c.

z garderobą.

Przyjdziecie a zabawiacie się doskonale.

i dobrani narzeczeni, w osobach panny Heleny Kołarz, lat 23, zamieszkałej pn. 317 East 90th St. i ob. Hugh Sekira, lat 27, z pn. 611 East 83rd St.

Po ceremoniach kościelnych młodzi udadzą się na kolację, którą przygotowuje pani Kołarzowa, poczem po spożyciu posiłku, otrzymaniu prezentów i życzeniach szczęścia i powodzenia na nowej drodze życia, wyjadą pogiciem nocnym do jednego z miast na Zachodzie położonych, gdzie w ciszy i spokoju odnatręty swój miesiąc młody spędzą. Powodzenia...

PRZYJEZDZAJĄ Z POLSKI

W piątek, dnia 26-go listopada okretem litali francuskiej „De Grasse” przyjeżdżają następujący pasażerowie

z Polski: Wanda Kosba do Jullii Pa-wis, pn. 23 West 54th St., Bayona, N. J., Antola Labedinska do Anny Staryk, pn. 49 Gate St., Poughkeepsie, N. Y., Maria Rasmakiewicz do Józefa Michalski, pn. 60 Mitchell Ave., Manhattan, N. Y., Elżbieta Tanalska do Józefa Tanalskiego, pn. 613 8th 6th Street, New York City, Stanisława Iwanowska z dziećmi do Wacława Iwanowskiego, pn. 135-20th St., Brooklyn, N. Y. i zawodowi rolnicy

do pracy na farmach Jan Kosob do Stanisława Maulek, Box 85, Peloton, Mich., Stanisław Jankowski do brata Ignacego Jankowskiego, Box 125, Stevens, Minn., Wojciech Krawczyk do szwagra Leona Krawczyńskiego, R. F. D. 1, Box 11, Bedford, Pa. Wszyscy ci pasażerowie mieli zakupione szafkarty w agencji szafkarty i wykupili planiszy Edwarda S. Witkowskiego, pn. 139 East 7th Street, New York City.

SPECJALNE MASOWE ZEBRANIE

ROSYJSKO-POLSKO-UKRAIŃSKIEGO LOKALU Nr. 103

I SEKCJI E

w Piątek 26 Listopada, w Rosyjskiej Sali „Nayka”

Pod nr. 316 East 10 ulicy, New York

Początek o godzinie 8-jej wieczór

Przemawiać będą Leon Krzycki, członek generalnego zarządu

Amalgamated Clothing Workers i

MANAGER HOLLANDER

Omarowane będą sprawy ważne dla wszystkich krawców.

Prosimy o liczne przybycie.

DOROCZNY BAZAR PARAFJALNY

— Urządza —

Złączone Towarzystwa wspólnie z Parafją Św. Stanisława B. i M.

pod przewodnictwem Ks. Proboszcza Buranta

w dniach od 20-go do 28-go Listopada — w salach parafjalnych

Do poparcia zapraszy wszystkich Polaków i Towarzystwa Polskie.

ZA KOMITET:

Ks. Prob. F. Burant, kierownik.

W. Wojdowicz, Prezes.

CHŁOPI

Dramat ludowy w 4 aktach, 6 obrazach.

Stanisława Rejmonta

Na scenie 20 osób — Kostjmy ludowe

W TĘ NIEDZIELĘ, w WASHINGTON HIGH SCHOOL

przy 16 ulicy i Irving Place w New Yorku

28-go Listopada, b. r., o godzinie 8-jej wieczorem

Bilety w Domu Narodowym przy 8 ulicy, u p. E. S. Witkowskiego 7 ulicy, u p. Flusta i Woźnickiego, Skład muzyczny S. Brooklyn, 5 Ave. — Kasa otwarta o 6 wiecz. — Ceny zwyczajne

28 Listop., Niedziela

WASHINGTON SCHOOL

NEW YORK

16 ulicy i Irving Place

1 Grudnia, Środa

MOOSE AUDITORIUM

PHILADELPHIA

Broad Street

5 Grudnia, Niedziela

LAUREL GARDEN

NEWARK

Springfield Ave.

NIE OMINCIE

Tej Wielkiej Narodowej

WYSTAWY KONI

DZISIAJ

Madison Square Garden

ZOBACZCIE OFICERÓW POLSKIEJ KAWALERII

w zawodach o mistrzostwo w skakaniu w spółzawodnictwie z oficerami innych państw europejskich i Stanów Zjednoczonych

MIEJSCA — 50c DO \$2.75

ZAWODY ROZPOCZYNAJĄ SIĘ O 2-jej PO POŁUDNIU I 8-jej WIECZOREM.

— 100 —

Nowy Świat

Published Daily and Sunday by the
NOWY ŚWIAT PUBLISHING CO., INC.

MEMBER A. B. C.

M. F. WIERZBIŃSKI, Publisher and Managing
Editor. B. BIAŁEWSKI, Editor. T. TOLKIN, President Editor

Biuletyn wydawany przez Spółkę Wydawniczą „Nowy Świat”, Inc.

Entered as Second Class Matter, March 1st, 1914,
at New York Post Office, New York, N. Y.

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Subscription rates outside
of New York City Daily
One Year \$10.00
Six Months \$5.00
Three Months \$2.50

Subscription rates outside
of New York City Sunday
One Year \$5.00
Six Months \$2.50
Three Months \$1.25

Kiedy to nastąpi, tego nikt nie wie, ale
w procesie rozwoju naszego na tej chwili o;
kres taki nastąpi musi. wb.

KRYZYS MEKSYKAŃSKI

Stosunki pomiędzy Stanami Zjednoczo-
nymi i Meksykiem, są zagrożone.

Według konstytucji meksykańskiej,
wprowadzonej skrupulatnie w życie przez pre-
zydenta Callesa, wszystkie pola naftowe, ko-
palnie i w ogóle majątki amerykańskie w Me-
ksyku podlegają konfiskacie, czyli przecho-
dzą pod kontrolę państwa.

Rząd Stanów Zjednoczonych prawo to
uważa za radykalne i niesprawiedliwe. Od
dłuższego czasu żąda modyfikacji, ale prater-
akt z rządem meksykańskim nie odnosiły
dotychczas skutku.

Prezydent Calles wykonanie prawa o ma-
jątkach cudzoziemskich odłożył do stycznia
roku przyszłego. Tymczasem dyplomacja be-
dzie starać się o kompromis, któryby obie stro-
ny było zadowolony. Będzie to bardzo trudno,
a otagi przynajmniej Washington, że możli-
wym jest zerwanie stosunków dyplomatycz-
nych z Meksykiem.

Amerykanie twierdzą, że prezydent Mek-
syku Calles musi ustąpić. Ten zaś jest zdania,
że ustąpić musi Washington i prawa ob-
cego państwa uszanować.

Sytuacja jest poważna. Jest faktycznie
krytyczna, bo kapitał amerykański zaangażo-
wany w Meksyku, z całą pewnością ani na
jotę nie ustąpi.

REFORMA PRAWA KARNEGO W POLSCE

W Warszawie donoszą, że przygotowa-
ny jest dekret prezydenta Rzeczypospolitej
w sprawie przedterminowego zwolnienia o-
sób, odbywających karę więzienia za prze-
stępstwa pospolite. Rozporządzenie to zezwa-
la na wypuszczenie z więzienia tych wszyst-
kich, którzy odcierpieli dwie trzecie nałożonej
kary, nie mniej jednak jak 6 miesięcy, oraz
skazanych na bezterminowe więzienie, o ile
odsiadzieli już 15 lat. Dotychczas w każdej
z dzielnic państwa polskiego obowiązywały
różne pod tym względem przepisy. Na terenie
b. Kongresówki zwolnienie następowało
dopiero po odcierpieniu roku, w b. zabrze-
pruskim odnosiło się ono tylko do skazanych
na ciężkie więzienie, którzy już odbyli trzy
czwarte części kary i t. p. Obecnie sprawa ta
będzie jednolita we wszystkich dzielnicach
traktowaną i pozwoli na odciążenie więzień,
w których przebywa obecnie przeszło 30 ty-
sięcy skazanych. Tryb postępowania przy
zwalnianiu będzie następujący. W każdym
poszczególnym wypadku sąd, który wydał wy-
rok, może powziąć decyzję zwolnienia na wnio-
sek prokuratora lub zarządu więziennego, al-
bo też na prośbę samego więźnia. Nie będzie
to jednak zwolnienie zupełne, ale warunko-
we. O ile w pewnym określonym czasie, wy-
noszącym tyle, co reszta nieodcierpianej ka-
ry, wypuszczony z więzienia zachowywać się
będzie nienagannie, nie będzie już z powro-
tem wtrącony do więzienia. Jeśli zaś w tym
czasie popełni przestępstwo lub zbrodnię, straci
prawo przebywania na wolności i musi
wrócić do więzienia.

Jednocześnie, minister sprawiedliwości
wykończył projekt amnestii, który już był za-
częty przez byłego ministra Makowskiego.

Projekt ten ma pojawić się przed święta-
mi Bożego Narodzenia jako dekret prezyden-
ta Rzeczypospolitej i obejmować będzie karę
za przestępstwa powstałe na tle walk narodo-
wowych i za przestępstwa polityczne, a natom-
niast pominięte zupełnie przestępstwa kry-
minalne.

Amnestia tego rodzaju, będzie aktem nie-
tylko humanistycznym, ale i politycznym.

Wywrze dodatni wpływ i w Polsce i za-
granicą. Ta ostatnia jest ciągle jeszcze pod
wrażeniem, że więźnia polskie są przepel-
niane przestępstwami politycznymi, a o uży-
wanie tego wrażenia starają się serdecznie ko-
muniki.

MOGIŁA ŻOŁNIERZA

Nad żołnierską mogiłą już niechaj nie płyną.
Niech tylko bracia przyjdą na nią w złote rano,
i niech nad nią zwycięskie sztandary rozwina.
Nad żołnierską mogiłą niechaj już nie płyną!.

Komu śmierć za Ojczyznę w polu była dana,
Ten żyje i nie zerwał wola bycia z Rodziną.
Choć garść ziemi mu tylko pod głowę ułożono,
Nad żołnierską mogiłą już niechaj nie płyną!.

Edm. Bieder.

Źródłem największych cierpień jest
strach.

Dlatego nie taniej pogardza, ale istotnie
głębiej współczuje mam dla tchórze. A
tchór, który uświadamia sobie niebezpieczeń-
stwo, a mimo to w myśl tego czy innego na-
kazu wewnętrznego trzyma na stanowisku, jest
bohaterem, godnym podziwu i największego
szacunku.

HISTORIA FLOTY POLSKIEJ

(Ciąg dalszy).

Na wieść o tych przygotowa-
niach i Szwedzi zaczęli uciekać
Piławę i gromadzić wojska.
Ponowny wybuch wojny zdawał
się nieunikniony, ale Francja,
Anglia i Holandia, zainteresowa-
ne w sprawie pokoju na morzu
Bałtyckim, ze względu na handel,
wylały do Gdańska swoich
posłów celem doprowadzenia do
zawarcia stałego pokoju między
Polską i Szwecją. Dzięki ich za-
biegom rozpoczęły się rokowa-
nia w Sztumie. Naprzyni
nastroj wyraził się jednak w sze-
regu wzajemnych wystąpień. Je-

Latarnia morska przy ujściu
Wisły z XVI wieku.

sze przed zawarciem zawiesze-
nia broni, przy układach, Szwed-
ci uprowadzili z portu gdańskiego
okręt polski „Czarny Orzeł”.
Odpowiedzią na to były napady
na Szwedów i w ten sposób na-
czyła się wojna ukryta pod ma-
ską zawieszenia broni. Hetman
Koniecpolski przedstawił wów-
czas królowi projekt sprowadze-
nia na morze Bałtyckie floty pol-
skiej z koszar zaporskich, dla
owej wojny o charakterze pod-
jętym. Byli oni oddawna o-
bezani z morzem, urządzali
wypawy na pogranicze
miasta tureckie nad czarnym mo-
rzem, przynęcając ich do
małemu zwycięstwu, które
nie nazywali „czajkami”. Były
to wysiłki, długie łódzie poru-
sa nie wioła, uzbójstwo 4-6
armatami z załogą do 70 ludzi.
Te małe żwiste statki szerzyły
postrach na morzu Czarnym.
gdyż koszyk umieli świetnie ko-
rować nim i byli bardzo odwa-
nymi i zrenowirami. Król przy-
jął projekt i 2,000 ko-
zaków, pod dowództwem pułko-
wnika Wołczyńskiego udał się
na morską, gdzie przygotowano im lo-

skie. Pojawienie się tych ruchli-
wych oddziałów morskich, ru-
żających się na potęgę okrętów,
nie bacząc na burze morskie i
działa Szwedów, wpłynęło nie-
wątpliwie na ustępliwość tych
ostatnich. 12 września 1635 r.
zawarto z Szwecją ponowny ro-
zejm na lat 26. Wszystkie mia-
sta obruszone zostały zwrocone Pol-
sce. Obie strony zobowiązały się
nie przedsięwziąć przeciw sobie
kroku zbrojnych; okręt polski,
załazy przez Szwedów, został
zwrocony.

po usunięciu w ten sposób pa-
lającej sprawy wojny szwedzkiej,
Władysław ten gorliwie zajął
się dalszą pracą nad tworzeniem
floty polskiej. Po zawarciu ro-
zejmu król objechał odzyskane
porty i wydał zarządzenia zwi-
żane z budową floty, polecił sta-
roście pucielu, ażeby dostar-
czał drzewa z lasów do budowy
okrętów oraz, ażeby zaopatry-
wał magazyny prowiantowe w
niezbędną dla załogi żywność. Z
koszaków obczarnych z żelaza,
poleciał wybrnąć 1,000 ludzi, z
których miały powstać kadry ma-
rynarki polskiej. Dzięki tym sta-
raniom zbudowano wkrótce 12
okrętów wystarczających do bro-
nienia zatoki pucielki i Gdańska.

Nadór nad flotą król powie-
rzył komisijskiej, czyli admi-
nistracji pod kierownictwem Ge-
rarda Denhoffa i bar. Gulem-
sterna, — odwiedził również
Gdańsk, gdzie pozyskał sym-
patie mieszczańskie ustanowieniem
atmity i tolerancja w sprawach
religijnych. W r. 1637 zeszła
dalsza praca nad obwarowaniem
Pucka. Przybyły świeżo z Ho-
landii sławny inżynier Krzysztof
Arciszewski, ukończył fortyfika-
cję, zbudował port na 12 okrę-
tów, do których oś głąwy ar-
senal dla floty. Jednocześnie ro-
bił szerokie plany połączenia
morza Bałtyckiego z Czarnym,
oczyszczania Dniepru z poro-
żów, przeniesienia części ko-
zaków na stałe na północne gra-
nice Polski itd., oraz projekty
dalszej rozbudowy floty. Dla za-
pełnienia tej pracy finansowych
podstaw, wniósł on do tronu na
Sejm 1637 r. projekt ustanowie-
nia cel morskich, t. j. pobiera-
nia stałej opłaty od kupców ob-
cych przybywających do portów
polskich. Choć takie połączenie
Szwedów w czasie swej przeważ-
ności nad flotą polską, za ich
przykład Władysław IV pragnął
nadać utwór. Projekt został
przyjęty. Ustanowiono komisję
celną, złożoną z wojewody oso-
lińskiego, Rybińskiego, opata
klasztora w Oliwie oraz Denhoffa.
Określiła ona wysokość cla
na 3 1/2 proc. od wartości ładun-

ku i miały brać Spiryn-
gów: Izabela i Arndt pobor-
ni generalnymi. Co miało być
pobierane: w Gdańsku, Elblągu,
Piławie, Królewcu, Memlu, Li-
bawie i Władawie. Strażniczo
okręły polskie pilnowały ściślego
wykonania zarządzeń celnych.
Prawo o clach wywołało wielkie
wzburzenie wśród wszystkich
klas, którzy uważali się za po-
szkodowanych. Przedewszyst-
kim chętni byli temu oprzeć klę-
bę pruski, jednakże król nie u-
stał i postanowił się znieść
opon lenika. Arndt Spiryn-
g z okrętami polskimi stanął przed

Okręt handlowy z XIV wieku.

Piławę, mimo ognia z fortów za-
trzymywał statki kupieckie i cho-
wył. Również i w Gdańsku
panowało wielkie niezadowole-
nie z nowego prawa. Magistrat
bronił się przed nim z począt-
ku na drodze legalnej, uodawa-
nia przywilejów, że port
gdański został jeszcze w XV w.
zwinięty od wszelkich opłat cel-
nych. Król Władysław nie dał
się jednak przekonać temi argu-
mentami i wówczas magistrat
przeszedł do otwartej walki, u-

